

Nr 184.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av en statens högre skogsskola; given Stockholms slott den 25 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, fråga om införande av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet och anför därvid följande.

Inledning.

Genom beslut av 1936 års riksdag (prop. nr 136, r. skr. nr 247) företogs en genomgripande omorganisation av undervisningen vid skogshögskolan. I samband härmed indrogs forstmästarkursen och genomfördes en enhetlig

linje för den högre skogliga utbildningen. Samtidigt indrogs även fortsättningskolan vid Kloten, som utgjorde en fortbildningsanstalt för dem som genomgått statens skogsskolor. Vad beträffar skogsskolorna vidtogos vissa förändringar för att utvidga och förbättra undervisningen i de viktigaste ämnena. Såväl i nyssnämnda proposition angående skogsundervisningens omorganisation som i jordbruksutskottets över densamma avgivna, av riksdagen godkända utlåtande, nr 68, förutsattes, att frågan om ytterligare utbildning utöver skogsskolans ram skulle upptagas till förnyad prövning. Jordbruksutskottet ansåg, att behov av ytterligare utbildningsanstalter på det skogliga området möjligen föreläge samt uttalade en förväntan, att spörsmålet ägnades erforderlig uppmärksamhet av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 21 mars 1942 hemställde Svenska forstmästarförbundet, att frågan om inrättande av ett skogligt gymnasium måtte upptagas till utredning. Förbundet framhöll, bland annat, att tillgången på utbildad personal för skogens vård och utnyttjande icke syntes tillräcklig med hänsyn till landets verkliga behov härav. Det syntes vara önskvärt att inrätta ett tvåårigt skogligt gymnasium, avsett att utbilda en väl kvalificerad personal, huvudsakligen för mellanställningar inom skogsbruket.

Sedan yttranden inhämtats från vissa myndigheter och organisationer över forstmästarförbundets skrivelse, bemyndigade Kungl. Maj:t den 12 mars 1943 på min hemställan chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en utredningsman för att i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer verkställa utredning rörande införandet av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet ävensom fem sakkunniga att med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade jag dels samma dag såsom utredningsman statssekreteraren B. Näsgård dels ock den 7 juni 1943 såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens första kammare bruksdisponenten C. G. Sundberg i Överum, byråchefen i domänstyrelsen F. Aminoff, skogschefen G. Wesslén i Uddeholm, skogsförvaltaren E. Söderström i Gysinge och länsskogvaktaren E. Björkman i Alingsås.

Utredningsmannen har den 8 december 1943 överlämnat en promemoria med utredning och förslag angående införande av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet. Vid promemorian fanns fogat särskilt yttrande av en av de sakkunniga, skogsförvaltaren E. Söderström. Över promemorian ha yttranden avgivits av statskontoret, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, byggnadsstyrelsen, skogsstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt, skogshögskolans lärarråd, allmänna lönenämnden, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogstjänstemannaförbund, Sveriges kronojägareförbund, Sveriges länsskogvaktareförbund, Svenska skogsmästareförbundet, Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund, Svenska forstmästarförbundet, Skogsindustriernas samarbetsutskott och Sveriges häradsallmänningsförbund. Jag torde nu få underställa Kungl. Maj:t ifrågasvarande ärende.

Utredningsmannens förslag.

Det av utredningsmannen framlagda förslaget innebär att en ettårig högre skogsskola, huvudsakligen på grundval av den utbildning som meddelas vid skogsskolorna, skulle inrättas. Skolan, som föreslås förlagd till Skinnskattebergs herrgård i Västmanland, skulle dels tjäna som utbildningsanstalt för vissa tjänstemän vid skogsvårdsstyrelserna, domänverket, statens skogs-försöksanstalt, skogsägareföreningar, tumningsföreningar, för assistenter vid skogsförvaltningar, förvaltare inom det mindre skogsbruket samt andra be-fattningshavare inom skogsbruk och träförädling, där högre kompetens än skogsskola vore önskvärd, dels giva blivande innehavare och förvaltare av kombinerade jordbruks- och skogsegendomar erforderlig skoglig utbildning, dels ock tjäna som förberedelse för självständig verksamhet i skogs-hantering och trävarurörelse.

Elevantalet har föreslagits till omkring 20 per år. Inträdesåldern bör enligt förslaget vara minst 22 år. Såsom villkor för inträde i den föreslagna skolan har ansetts böra föreskrivas, bland annat, att vederbörande sökande genomgått statens eller därmed jämförlig skogsskola eller ock avlagt realexamen eller styrkt sig äga motsvarande kunskaper, genomgått statens eller därmed jämförlig kolarskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning samt under minst två års tid förvärvat allsidig och väl vitsordad praktik inom skogshanteringen. Dessutom har utredningsmannen föreslagit att såsom elev skulle kunna antagas den, som genomgått driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, skogsbetonad lantmannaskola eller annan för praktisk jordbruksutbildning avsedd läroanstalt. Dylig sökande skulle även ha genomgått kolarskola eller på annat sätt inhämtat däremot svarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning och, förutom grundlig lantbrukspraktik, omfattande minst två år, under minst ett år genom praktiskt arbete, därav minst två månader vid sågverk, förvärvat väl vitsordad insikt i skogshanteringen samt äga kunskaper i svenska språkets skriftliga behandling och i matematik motsvarande fordringarna för realexamen ävensom inhämtat det väsentliga av de kompen-dier och läroböcker i skogliga ämnen, som användas vid skogsskolorna.

Sökande som genomgått skogsskola med på visst sätt kvalificerade betyg skulle enligt förslaget få antagas till elev utan inträdesprövning, därest ej mer än två år förlutit efter avgången från skogsskolan. Övriga sökande skulle däremot undergå sådan prövning. Utredningsmannen har föreslagit, att undervisningen skulle vara kostnadsfri, varjämte eleverna borde erhålla fritt husrum. Däremot borde eleverna själva ombesörja kosthållet. Stipendier har utredningsmannen ansett böra utgå enligt samma bestämmelser som för elever vid statsunderstödda lantmannaskolor och specialgymnasiet vid Vilan.

I fråga om skolans lärarkrafter har utredningsmannen föreslagit, att vid skolan skulle finnas tre fast anställda lärare, av vilka den ene, som borde vara

jägmästare och tjänstgöra som huvudlärare i skogliga ämnen, tillika skulle vara skolans föreståndare och rektor. Andre läraren borde vara ingenjörutbildad för att undervisningen i tekniskt betonade ämnen skulle kunna väntas ge det resultat som eftersträvades. Slutligen borde finnas en övningslärare. Denna tjänst torde dock till en början böra besättas med tillfällig innehavare, då det senare kunde vara fördelaktigt att till övningslärare få en person, som själv genomgått högre skogsskolan.

Enligt utredningsmannens förslag borde skolan stå under ledning av en styrelse på fem personer, vilka utsåges av Kungl. Maj:t för en tid av förslagsvis fem år i sänder. Då det vore önskvärt att av skolans verksamhet intresserade myndigheter och sammanslutningar bleve representerade i styrelsen, torde det vara lämpligt att domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund bereddtes tillfälle att avgiva förslag å vardera en styrelseledamot. Det har ansetts lämpligt att den ledamot, som representerade domänstyrelsen, utsåges till ordförande i styrelsen.

Vid skolan borde meddelas undervisning dels i de grundläggande ämnena svenska språket, matematik, ritning och textning, bokföring och handelslära, rättslära och elementär maskinlära, dels i fackämnena skogsskötsel, skoglig marklära med dikning, skogsbotanik och skogszoologi, skoglig arbetslära och arbetsorganisation, skoglig byggnadslära med vägbyggnad, virkets byggnad och egenskaper med sortimentslära, virkets användning och förädling, skogsuppskattning med avfattning, avverkningsberäkning och värdering, skogsekonomi med upplysningsverksamhet, fältmätning och avvägning, skoglig förvaltningkunskap och jordbruksekonomi, dels ock i specialämnena arbetarskydd med förbandslära och hygien, skogsbrand och brandskydd, jakt- och fiskevård samt naturskydd och fornminneskunskap.

Lärokursen skulle börja omkring den 10 januari och avslutas omkring den 20 december. Det skulle dock beredas möjligheter för eleverna att tentera högst tre fackämnena efter läroårets slut. Elev som så önskade skulle därför ha rätt att tillhöra skolan högst tre månader efter läroårets slut.

Den av utredningsmannen föreslagna undervisningsplanen framgår i stort av den å s. 5 intagna tablån över timplanen för skolan. Rörande undervisningsplanens närmare innehåll torde jag få hänvisa till den specialmotivering, som framlagts i utredningsmannens betänkande.

Utredningsmannen har beräknat att förslagets genomförande skulle föranleda engångskostnader om sammanlagt cirka 40 000 kronor och årliga utgifter å omkring 41 000 kronor.

En av de sakkunniga, herr Söderström, har i ett *särskilt yttrande* förordat inrättandet av ett tvåårigt skogligt gymnasium i huvudsaklig överensstämmelse med det av Svenska forstmästarförbundet framlagda förslaget.

Sammandrag av timplan för statens högre skogsskola.

	1	2	3	4	S:a timmar
	Lektio- ner	Övning- ar på rummet	Arbeten i skogen	Studie- resor	
<i>Grundläggande ämnen</i>					
Svenska språket	20	30			50
Matematik	30	40			70
Ritning och textning	—	40			40
Handelslära och bokföring	40	50			90
Rättslära	40	10			50
Elementär maskinlära	40	10	20		70
Summa	170	180	20		370
<i>Fackämnen</i>					
Skogsskötsel	100		240	20	360
Skoglig marklära med dikning	40	30	80		150
Skogsbotanik	30	10	20		60
Skogszoologi	20	10	20		50
Skoglig arbetslära och arbetsorganisation	30	20	100		150
Träteknologi	40	30	85	20	175
Träförädling	35	20	90	20	165
Skoglig byggnadslära med vägbyggnad	30	70	100	20	220
Skogsuppskattning med avfattning, avverknings- beräkning och värdering	50	30	120		200
Fältmätning och avvägning	15	20	60		95
Skogsekonomi med upplysningsverksamhet	20	20	10		50
Skoglig förvaltningskunskap	20	20			40
Jordbruksekonomi	30		40	10	80
Summa	460	280	965	90	1 795
<i>Specialämnen</i>					
Arbetarskydd med förbandslära och hygien	10		20		30
Skogsbrand och brandskydd	20		30		50
Jakt- och fiskevård	20		20		40
Naturskydd och fornminneskunskap	5		10		15
Summa	55		80		135
Slutsumma	685	460	1 065	90	2 300

Motiveringen för utredningsmannens förslag.

Behovet av en ny utbildningsform.

I fråga om behovet av en ny utbildningsform i det skogliga undervisnings-systemet har utredningsmannen anfört i huvudsak följande.

Vid bedömandet av frågan om en mellanform i det skogliga undervisnings-systemet måste helt naturligt behovet av personal med dylik utbildning till-mätas den allra största vikt. Härvid bör dock icke förbises att stora svårig-heter föreligga att på ett tillförlitligt sätt konstatera detta behov. Å andra

sidan förefaller det som om god användning borde förefinnas på åtskilliga områden för sålunda utbildad arbetskraft. Icke minst torde detta vara fallet när det gäller skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. De mycket betydelsefulla länsskogvaktartjänsterna rekryteras bland skogsskoleutbildad personal, men en avsevärd del av denna personal har redan nu utbildning utöver skogsskola. Med de mångsidiga och i stor utsträckning självständiga uppgifter en länsskogvaktare har att sköta torde den nuvarande ettåriga utbildningen vid skogsskola vara ett väl knappt tillmätt kompetenskrav för anställning som länsskogvaktare. Även inom det enskilda skogsbruket torde man kunna förut-sätta, att det kommer att finnas utrymme för den nya kategorien. Att den gamla överskogvaktarinstitutionen i stort sett eliminerats från de skogliga förvaltningarna synes härvid icke böra tillmätas avgörande betydelse. Den nya utbildningsformen synes nämligen böra ordnas på ett sådant sätt, att de utexaminerade eleverna göras skickade dels att som assistenter eller biträden å större skogsförvaltningar övertaga vissa arbetsuppgifter av mera special-artad karaktär, dels också att efter vunnen erfarenhet i mån av duglighet och lämplighet övertaga mindre krävande förvaltningsuppgifter.

Efter framställning av vissa skogstjänstemannaorganisationer har statens arbetsmarknadskommission under sommaren 1943 företagit en undersökning bland annat rörande det framtida behovet av skogligt utbildad personal. I det frågeformulär, som tillställdes skogsarbetsgivarna, intogos på framställning av utredningsmannen vissa frågor, i vilka arbetsgivarna lämnades till-fälle att uttala sin uppfattning rörande skogsundervisningens ordnande. Av det preliminära resultatet av denna undersökning framgår enligt vad utredningsmannen i promemorian anförte bland annat följande.

Av de 501 arbetsgivare, som lämnat uppgifter till undersökningen, ha 397 eller 79 procent besvarat undervisningsfrågorna. Frågan huruvida de nuvarande utbildningsmöjligheterna — skogshögskolan och statens skogsskolor — ansåges tillfyllest ha 203 arbetsgivare eller 51 procent besvarat jakande, under det att 194 eller 49 procent ansett att utbildningsmöjligheterna behövde kompletteras. Av de 194 arbetsgivare, som önskat en komplettering av utbildnings-möjligheterna, ha 72 arbetsgivare eller 37 procent förordat inrättande av ett skogligt gymnasium medan 90 arbetsgivare eller 46 procent föredragit en uthyggnad av en eller flera av de nuvarande skogsskolorna till tvåårig kurs. 32 arbetsgivare eller 17 procent ha ansett utbildningsmöjligheterna böra kompletteras »på annat sätt». Bland de skiftande önskemål, som därvid an-givits, må nämnas specialkurser av olika slag, såsom kurser på de skogstek-niska, skogsbiologiska, förvaltnings- och handelstekniska områdena, stats-understödd sågverksskola, återupprättande av forstmästarkursen samt fort-sättningsskolan vid Kloten, kurs i skogliga ämnen utöver lantbruks- och lant-mannaskolorna för personer, som skola leda skogsförvaltning, skogsskolans påbyggnad med specialkurser, mer undervisning på det skogstekniska och förvaltningstekniska området, kompletteringskurs för arbetsledare o. s. v.

För att belysa möjligheterna att för närvarande erhålla högre skoglig ut-bildning utan att ha avlagt studentexamen har utredningsmannen erinrat om att vid 1936 års omorganisation av skogsundervisningen i samband med in-dragandet av forstmästarkursen och fortsättningsskolan vid Kloten två utvä-gar anvisades att vinna inträde vid skogshögskolan utan avläggande av stu-dentexamen, nämligen antingen genomgång av den till folkhögskolan vid Vi-

lan förlagda specialkursen för lantbruksstuderande, numera benämnd specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande, eller ock möjligheten att efter avlagd realexamen undergå fyllnadsprövning i vissa ämnen enligt fordringarna för studentexamen.

I fråga om fordringarna att vinna inträde vid Vilans specialgymnasium har utredningsmannen anfört.

Som huvudsakliga fordringar för att vinna inträde vid specialgymnasiet vid Vilan gäller *dels* att ha genomgått och erhållit avgångsbetyg från statens skogsskola med minst betyget med beröm godkänd i svenska språket och matematik samt minst betyget med nöje godkänd i medeltal i ämnena skogs- och fältmätning, skogsskötsel, skogsuppskattning, skogsindelning samt skogsteknologi med byggnads- och dikningslära ävensom kunna förete intyg från skolans föreståndare om synnerlig lämplighet för fortsatta studier på det ifrågakvarande området, *dels* att ha genomgått andra årskurs vid statsunderstödd folkhögskolas huvudkurs samt kunna förete av nämnda skolas rektor i samråd med dess lärarråd lämnat vitsord om att ha i sagda årskurs åtnjutit och med nit och intresse deltagit i undervisningen i modersmålet och dess litteratur, historia, samhällskunskap, matematik, biologi och fysik samt engelska eller tyska samt på sätt specialgymnasiets rektor efter lärarrådets hörande bestämmer intyg om svenska språkets grammatik *eller också* att ha avlagt realexamen eller kunna förete sådant vitsord om kunskaper, jämförbara med dem sistnämnda examen avser att bibringa, som godkännes av specialgymnasiets rektor efter lärarrådets hörande. Skolöverstyrelsen kan under vissa villkor efter att ha inhämtat yttrande av skogshögskolans rektor förklara elev behörig att vinna inträde utan att ha genomgått skogsskola, förutsatt att han styrker sig äga minst två års väl vitsordad skogspraktik.

I syfte att göra det lättare för de skogsstuderande har en förberedande kurs inrättats vid specialgymnasiet. Specialgymnasiet omfattar därför numera tre klasser, nämligen en förberedande klass samt en första och en andra årskurs. Undervisningen i förberedande klassen börjar omkring den 1 maj varje år och pågår under 15 veckor. I första och andra årsklasserna börjar undervisningen omkring den 1 november och pågår i första årsklassen under 43 veckor och i andra årsklassen under 33 veckor.

Av uppgifter, som utredningsmannen inhämtat från skogshögskolan och specialgymnasiet, framgår, att möjligheterna att vinna inträde vid skogshögskolan utan studentexamen begagnats i ej obetydlig utsträckning. Ifrårom har utredningsmannen anfört.

Under de tre åren 1941—1943 ha sammanlagt 12 elever vunnit inträde vid skogshögskolan utan fullständig studentexamen, därav 8 från specialgymnasiet vid Vilan och 4 efter realexamen jämte särskild prövning. En närmare granskning visar emellertid, att den beräknade studievägen genom skogsskola och folkhögskolas andra årskurs till specialgymnasiet hittills endast i ringa grad kommit till användning. Av de 8 elever, som efter avgångsexamen från specialgymnasiet nu äro inskrivna vid skogshögskolan, hade 4 vid inträdet i specialgymnasiet avlagt realexamen och 4 genomgått folkhögskolas andra årskurs. Endast en av dessa 8 har genomgått skogsskola. Av dem som ej genomgått skogsskola ha 2 vunnit inträde vid specialgymnasiet såsom lantbruksstuderande medan de övriga 5 av skolöverstyrelsen erhållit behörighet att vinna inträde utan genomgång av skogsskola. Ytterligare en skogsstuderande har avlagt avgångsexamen vid specialgymnasiet men ännu icke vunnit inträde vid skogshögskolan, enligt uppgift emedan

han fullgjort värnplikt. Han har avlagt realexamen. För närvarande bedriva 7 skogsstuderande studier vid specialgymnasiet, av vilka 6 avlagt realexamen. Den sjunde har bedrivit privata studier och av skolöverstyrelsen förklarats behörig att vinna inträde. Av dessa 7 ha 2 genomgått skogsskola medan 5 förklarats behöriga att vinna inträde utan skogsskola.

Av 16 förutvarande och nuvarande skogsstuderande vid specialgymnasiet ha således 11 avlagt realexamen, 4 ha genomgått folkhögskolas andra årskurs och 1 har vunnit inträde efter privata studier. 3 elever ha genomgått skogsskola och av dessa har 1 avlagt realexamen, 1 genomgått folkhögskolas andra årskurs och 1 bedrivit privata studier.

Utredningsmannen har framhållit, att den hittillsvarande utvecklingen visade, att strävandena i samband med indragningen av forstmästarkursen att bereda de realskolebildade möjligheter att vinna inträde vid skogshögskolan i viss utsträckning lyckats, då under de tre år de nya vägarna kunnat begagnas 8 elever med realexamen som utgångspunkt vunnit inträde. Däremot hade möjligheten för de skogsskoleutbildade att efter genomgång av folkhögskolas andra årskurs samt specialgymnasiet vid Vilan vinna inträde vid skogshögskolan visat sig mindre framkomlig. Enligt utredningsmannens mening syntes en tendens kunna konstateras, att de realskolebildade efter att ha skaffat sig skogspraktik — med förbigående av skogsskolorna — sökte sig till specialgymnasiet för att vid dess 2-åriga kurs skaffa sig kompetens för inträde vid skogshögskolan.

Att skogsskoleeleverna icke i nämnvärd utsträckning begagnat sig av möjligheten att över specialgymnasiet vinna inträde vid skogshögskolan torde anser utredningsmannen, bero dels därpå att den anvisade studievägen måste anses tämligen svårframkomlig med hänsyn till den underbyggnad i allmänna ämnen dessa elever vanligen besitta, och dels på att deras ålder vid inträdet i skogsskolorna som regel är så pass hög, att de icke anse sig kunna reflektera på en vidareutbildning, som skulle kräva en tid av minst omkring sex år.

Utredningsmannen har i anslutning härtill anfört följande.

Efter indragningen av fortsättningsskolan vid Klotten sakna de skogsskoleutbildade nästan helt och hållet möjligheter att skaffa sig vidareutbildning inom sitt yrke. Inom de flesta andra områden däremot finnas dylika fortbildningsmöjligheter. I vissa fall, såsom på det tekniska området, ha sedan långt tillbaka stora ansträngningar gjorts för att öppna möjligheter till fortbildning och som det vill synas med synnerligen gott resultat. I fråga om lantbruksutbildningen finns sedan ett 10-tal år tillbaka den mycket uppskattade driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Någon motsvarande utbildningsform finnes icke tillgänglig inom skogsbruket, ett förhållande som icke blott måste te sig orättvist ur de skogsskolestuderandes egen synpunkt utan säkerligen även är mindre fördelaktigt ur allmän synpunkt, då det i längden icke torde kunna undvikas, att denna brist i utbildningsmöjligheterna påverkar rekryteringen till skogsmannabanan.

Valet av utbildningslinje.

Vid valet av utbildningslinje har utredningsmannen funnit sig böra föredraga en påbyggnad av skogsskolan framför ett skogligt gymnasium såsom ifrågasatts av Svenska forstmästarförbundet. Härvid har den avgörande syn-

punkten för utredningsmannens ståndpunkt varit önskvärdheten av att vid utbildningen tillvarata skogsskolornas elevmaterial, vilket framstått som ett allmänt intresse av betydande vikt. Utredningsmannen har härom vidare anfört följande.

Skogsskolornas elever representera på grund av sin i regel långvariga praktiska verksamhet inom skogsbruket en väsentlig tillgång, som bör utnyttjas när det gäller att införa en ny utbildningsform mellan den nuvarande skogsskolan och skogshögskolan. Ett tvåårigt skogligt gymnasium skulle på grund av de teoretiska inträdesfordringar i allmänna ämnen, som med nödvändighet måste krävas, icke kunna direkt anknytas till skogsskolan. Även om det krav på realexamenskompetens i ett flertal ämnen, som ifrågasatts för inträde vid ett skogligt gymnasium, icke behövde utestänga elever från skogsskolorna med endast folkskole- eller möjligen folkhögskole- eller lantmannaskoleutbildning såsom förkunskaper, skulle det dock för dem avsevärt försvåra inträdet vid gymnasiet, vilket troligen i första hand skulle få mottaga elever, som efter avlagd realexamen eller motsvarande utbildning skaffat sig skogspraktik.

Enligt vad utredningsmannen anfört vore syftet med den nya utbildningslinjen främst att bereda de bästa eleverna vid skogsskolorna tillfälle till vidareutbildning men därjämte även att öppna en ny utbildningsväg för elever med realexamen eller motsvarande kunskaper jämte erforderlig skogspraktik samt för blivande ägare eller förvaltare av jordbruks- och skogsegendomar med praktisk och teoretisk utbildning på jordbruksområdet samt viss grundläggande utbildning i skogsbruk. Det kunde icke vara önskvärt att i onödan pressa ungdomarna att fortsätta fram till studentexamen för att komma in på ett verksamhetsområde, som de kände sig ha fallenhet för, och dessutom kunde kostnaderna för den längre skolliden för sådana som icke hade tillgång till högre läroverk i hemorten, framförallt elever från landsbygden, lägga avgörande hinder i vägen. Även om detta skäl något minskat i styrka sedan möjligheter beretts för inträde vid skogshögskolan utan fullständig studentexamen, kvarstode dock enligt utredningsmannens mening att det krävdes en långvarig och dyrbar teoretisk utbildning för att bli jägmästare.

Utredningsmannen har vidare framhållit, att för blivande innehavare och förvaltare av kombinerade jordbruks- och skogsegendomar hade hittills saknats en lämplig utbildningsform. Som regel finge dessa nöja sig med skogsundervisningen vid lantbruksundervisningsanstalterna förutom de möjligheter till inhämtande av praktiska insikter på skogsområdet, som kunde yppa sig under utbildningstiden. En och annan av de större skogsägarna hade skaffat sig utbildning vid skogshögskolan, men detta måste av naturliga skäl bli rena undantagsfall, varvid för övrigt lantbruksutbildningen torde bli eftersatt. Vad som närmast skulle erfordras har synts utredningsmannen vara en skogsutbildning av ungefärligen samma omfattning som den lantbruksutbildning, som meddelades vid driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Enligt utredningsmannens mening skulle det icke heller behöva möta oöverkomliga svårigheter att inordna denna utbildning i den högre skogsskolans undervisningsprogram, under villkor att

viss elementär underbyggnad förefunnes i de skogliga ämnena, vilken underbyggnad borde kunna förvärfvas genom självstudier i den mån den icke inhämtats under föregående lantbruksutbildning.

Inträdesfordringar.

Såsom villkor för inträde vid den högre skogsskolan för elev från skogsskola har i förslaget förutsatts vissa kvalificerade betyg, nämligen betyget med beröm godkänd i de grundläggande allmänbildande ämnena svenska språket och matematik samt det genomsnittliga betyget med nöje godkänd i ämnena skogsskötsel, skogsteknologi, skogsuppskattning samt skogs- och fältmätning. Detta har ansetts nödvändigt för att åstadkomma ett önskvärt urval bland elevmaterialet. Möjlighet skulle dock förefinnas för den som vid avgången från skogsskolan erhållit lägre betyg att genom komplettering skaffa sig kompetens för inträde. Någon ytterligare praktik efter genomgången skogsskola före inträdet vid högre skogsskolan har icke ifrågasatts. Det har i stället ansetts fördelaktigt, om utbildningen kunde fortsättas utan avbrott.

Utbildningen vid skogsskolorna har ansetts vara av en så god kvalitet, att den borde kunna läggas till grund för en vidareutbildning av ifrågasatt slag, under förutsättning att den högre skogsskolan finge mottaga ett urval av skogsskolornas bästa elever. Utredningsmannen har med hänsyn härtill icke funnit anledning att närmare överväga det förslag om en tvåårig skogsskolekurs, som under utredningen framförts av vissa organisationer, detta så mycket mindre som en eventuell utökning av skogsskolekursen enligt utredningsmannens mening icke skulle onödiggöra den föreslagna vidareutbildningen. Däremot har utredningsmannen ansett, att undervisningen vid skogsskolorna skulle kunna giva ett jämnare resultat, om ett något högre kunskapsmått än folkskolans fordrades vid inträdet, främst i de grundläggande ämnena svenska språket och matematik.

Vid övervägandena rörande inträdesfordringarna har enligt vad utredningsmannen anfört ingående dryftats huruvida det för enhetlighetens skull borde fordras, att varje elev skulle ha genomgått skogsskola, vilket ur vissa synpunkter vore önskvärt. Utredningsmannen har emellertid härvid kommit till den slutsatsen, att en dylik fordran icke borde uppställas, huvudsakligen av det skälet att en betydande del av det avsedda elevmaterialet därigenom skulle komma att utestängas.

Beträffande de fordringar, som böra gälla för inträde i den högre skogsskolan, har utredningsmannen anfört i huvudsak följande.

För att vinna inträde vid skogsskola fordras bland annat två års skogspraktik, men det torde höra till sällsyntheterna att någon som endast uppfyller denna minimifordran vinner inträde. Vanligen torde praktiktiden vara minst 4 år, ofta längre. Detta krav på långvarig praktik utgör som regel icke något hinder för dem som sedan unga år haft avlönat, förvärvsmässigt arbete eller sysselsättning av ena eller andra slaget inom skogsbruket men utestänger sådana, som huvudsakligen inriktat sig på jordbruksutbildning, samt försvarar och försenar inträdet för dem, som efter avslutade skolstudier söka sig in på skogsmannabanan. Av samma skäl har ej heller genomgång av kolar-

skola föreslagits som ett obligatoriskt krav. Det torde nämligen förhålla sig så, att till elever vid statens kolarskolor i första hand antagas endast sådana sökande, som kunna ha utsikt att inom den närmaste framtiden bliva antagna som elever vid skogshögskolan eller skogsskolorna. Det har synts tillräckligt att uppställa som krav, att samtliga studerande vid den högre skogsskolan före inträdet skola ha tillgodogjort sig det väsentliga av de elementära kurser i skogliga ämnen, som inhämtas vid skogsskolorna, samt att de antingen skola ha genomgått kolarskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning. Vad beträffar fordringarna i fråga om skogspraktik torde för elever med realexamen eller motsvarande kunskaper böra fordras minst två års praktik, under det att för elever med fullständig teoretisk och praktisk jordbruksutbildning kravet på skogspraktik bör kunna sättas väsentligt lägre. Mindre än ett års effektiv praktiktid torde dock icke kunna anses tillräcklig, men denna bör åtminstone delvis kunna få anses fullgjord samtidigt med jordbrukspraktiken i den mån denna även innefattat arbete inom skogsskötseln, varjämte s. k. hemmapraktik bör få tillgodoräknas till viss del, under förutsättning att den är på tillförlitligt sätt styrkt.

Elever med föregående lantbruksutbildning böra genom inträdesprövning eller på annat sätt styrka sig äga kunskaper i svenska språkets skriftliga behandling samt i matematik motsvarande fordringarna för realexamen. Samtliga inträdessökande, som ej genomgått skogsskola, böra undergå inträdesprov i de skogliga ämnen, som ingå i skogsskolans kurs.

Utredningsmannen har framhållit, att det kunde vara ägnat att ingiva betänkligheter att såsom föreslagits sammanföra tämligen olikartade elevkategorier till gemensam utbildning. De föreslagna inträdesfordringarna åsyftade emellertid att tillförsäkra skolan ett elevmaterial, som skulle möjliggöra en effektiv undervisning. Härvid finge givetvis tillses, att elever av olika kategorier besatte tillräcklig mognad och hade tillräckliga förkunskaper för att kunna följa undervisningen. I fråga om förkunskaper i skogliga ämnen borde det icke möta några svårigheter för elever från driftsledarkursen i Alnarp och skogsbetonade lantmannaskolor att på egen hand komplettera vad som fattades i elementär underbyggnad. Det hade emellertid ansetts önskvärt, att även elever från andra lantbruksundervisningsanstalter skulle kunna vinna inträde efter att ha skaffat sig nödvändigt kunskapsunderlag på det skogliga området. Vad de grundläggande ämnena svenska språket och matematik beträffade, fordrades för inträde vid driftsledarkursen kunskaper motsvarande realexamen. För övriga borde det även vara tämligen lätt att förvärva dessa kunskaper, i varje fall för dem som jämte lantbruksutbildning genomgått folkhögskolas andra årskurs.

Skulle det visa sig att tillströmningen av elever till den föreslagna högre skogsskolan bleve stor och att goda möjligheter att vinna lämpliga anställningar yppade sig för de studerande, som inriktat sig enbart på skogsbruket, borde emellertid, enligt utredningsmannens mening, frågan om inrättandet av en särskild skogsbrukskurs för blivande innehavare och förvaltare av kombinerade jordbruks- och skogsegendomar övervägas. Härigenom skulle utbildningen bättre än som kunde bliva fallet vid den nu föreslagna gemensamma undervisningen kunna anpassas efter denna elevkategoris behov.

Kostnadsberäkning m. m.

Utredningsmannen har beträffande lärarnas vid skolan löneplacering förordat, att föreståndaren skulle placeras i lönegraden Eo 27 samt därjämte erhålla ett rektorsarvode av 500 kronor, andre läraren i lönegraden Eo 24 och övningsläraren två lönegrader högre än övningslärarna vid statens skogsskolor, vilket för närvarande skulle innebära en placering i Eo 15. Såsom motivering för föreståndarens löneplacering har utredningsmannen anfört.

Föreståndarna för statens skogsskolor, som tillika äro revirförvaltare, äro för närvarande placerade i lönegraden A 26. Befattningen som föreståndare vid högre skogsskolan bör enligt utredningsmannens och de sakkunnigas mening icke vara förenad med annan tjänst, då föreståndaren måste ha möjlighet att ägna hela sin tid åt skolarbetet. Med hänsyn till skogsskoleföreståndarnas lönegradsplacering torde tjänsten — ehuru det är önskvärt att till föreståndare utses en yngre jägmästare — böra placeras i 27 lönegraden. Härutöver bör ett särskilt rektorsarvode utgå, vilket lämpligen synes kunna beräknas till 500 kronor per år.

Lönerna till de fast anställda lärarna — föreståndare, andre lärare och övningslärare — har utredningsmannen beräknat till omkring 23 000 kronor per år, inberäknat rörligt tillägg och kristillägg. Härtill skulle komma det särskilda rektorsarvodet å 500 kronor. Dessutom fordras vid skolan en befattning som vaktmästare och gårdskarl och arvodet till denne har beräknats till 3 000 kronor per år. För lärare i specialämnen har beräknats ett belopp av 4 500 kronor per år. Tillsammans skulle löner och arvoden alltså uppgå till omkring 31 000 kronor årligen.

Utöver kostnaderna för löner och arvoden har ett belopp av 10 000 kronor per år ansetts erforderligt till omkostnader, såsom sjukvård, bränsle, lyse, städning, underhåll av byggnader, hantlangning, studieresor m. m., varför de sammanlagda årliga utgifterna skulle uppgå till omkring 41 000 kronor. Till anskaffning av möbler, instrument, redskap, åskådningsmaterial och andra inventarier för skolans behov har beräknats en engångskostnad av 20 000 kronor.

Såsom förlägningsplats för skolan har utredningsmannen föreslagit Skinnskattebergs herrgård. Staten ägde där, enligt vad utredningsmannen framhållit, stora skogsområden med flottleder, vägnät o. s. v. Högmoderna industri-anläggningar, tillhöriga statens skogsindustrier, funnes även vid Skinnskatteberg, varför demonstrationsobjekt av olika slag stode till buds i rikligt mått på denna plats.

Rörande herrgårdsbyggnadens lämplighet såsom förläggning för skolan och kostnaderna för densamma iordningställande har utredningsmannen anfört.

Herrgårdsbyggnaden vid Skinnskatteberg, som under de senare åren fullständigt renoverats och iordningstälts av domänstyrelsen, är mycket rymlig — den omfattar ett 20-tal rum — och synes väl lämpad som skolbyggnad. I herrgårdsbyggnaden finnes även en bostadslägenhet, som utan omändring torde kunna användas som lärarbostad, exempelvis för övningsläraren. I en särskild s. k. mässbyggnad finnas fullt iordningställda bostadsutrymmen för

ett 20-tal elever jämte erforderliga köksutrymmen, bostadsrum för kökspersonal, matsal, dagrum, badrum m. m. Tvenne flyglar finnas, vilka kunna användas som lärarbostäder. Av dessa är den västra flygeln — åtta rum och kök — fullt iordningställd, medan den östra flygeln tarvar en ganska genomgripande reparation. Enligt ett kostnadsförslag, som jägmästaren i Skinnskattebergs revir på framställning av utredningsmannen låtit upprätta, skulle iordningställandet av denna flygel draga en kostnad av omkring 20 000 kronor. Nedre våningen skulle därefter inrymma fyra rum och kök, övre våningen fyra rum. Förutom till lärarbostäder skulle i dessa två flyglar även finnas utrymmen för elevbostäder i mån av behov. Dessutom finnes vid herrgården en mindre byggnad, »gamla kassörsbostaden», som kan användas som bostadslägenhet för en vaktmästare eller gårdskar, ävensom »gamla herrgårdsstallet» med tillhörande bodar samt tvättstuga.

Domänstyrelsen har meddelat utredningsmannen, att styrelsen ej hade något att erinra mot att till skolans förfogande ställdes dels följande under Skinnskattebergs revir hörande byggnader i det skick de vid upplåtelsen till skolan befunne sig, nämligen herrgården, östra flygeln, västra flygeln, mässbyggnaden, gamla kassörsbostaden, gamla herrgårdsstallet med tillhörande bodar m. m. samt tvättstuga, dels ock ett i samband med upplåtelsen till omfattningen bestämt område av den mark, varå byggnaderna vore belägna.

Såsom villkor för upplåtelsen har domänstyrelsen ansett böra gälla att västra flygeln jämte till denna hörande tvättstuga upplåtes till skolan tidigast den 1 oktober 1944, att särskilda utrymmen uti till herrgårdsstallet hörande bodar undantoges för Skinnskattebergs revirs räkning för förvaring av ved för den vid herrgården belägna kronojägarbostaden ävensom av redskap och byggnadsmaterial, samt att uppgörelse vid lämplig tidpunkt träffades mellan Skinnskattebergs revir, aktiebolaget statens skogsindustrier och skolan angående fördelning å dem av kostnaderna för underhåll och skötsel av central vattenledning.

Yttrandena.

I de avgivna yttrandena har det av utredningsmannen uppgjorda förslaget i allmänhet vunnit tillslutning.

Ur de yttranden, vari förslaget tillstyrkts, må här återgivas följande.

Skogsstyrelsen har bland annat framhållit.

Behovet av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet har framträtt allt starkare i samma mån som arbetsintensiteten inom skogsbruket stegrats och arbetsuppgifterna blivit alltmera mångskiftande. Detta behov framträder icke endast beträffande sådana skogstjänstemän, länskogvaktare, kronojägare m. fl., som tillhöra den skogliga administrationen, utan jämväl beträffande motsvarande lägre befälsgrader inom det kombinerade skogs- och jordbruket, en driftsform som inom vårt land är lika ändamålsenlig som allmänt förekommande. Skogsstyrelsen vill av denna anledning tillstyrka det framlagda förslaget om inrättande av en högre skogsskola i huvudsak efter de linjer utredningsmannen jämte sakkunnigmajoriteten i föreliggande betänkande förordat. Beträffande elevmaterialets sammansättning framhåller

styrelsen, att ett icke ensidigt inriktat och förutbildat elevmaterial i sig kan innebära en möjlighet till ett fruktbarande utbyte eleverna emellan främst utanför den egentliga undervisningen, varigenom de olika kategorierna lättare kunna förskaffa sig den vidgade syn på samspelet bland annat mellan jord- och skogsbruk, som synes vara av utomordentlig vikt för den framtida verksamheten, oavsett vilken näringsgren denna kommer att omfatta.

Domänstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Inom domänverket föreligger visst behov av befattningshavare med en utbildningsnivå liggande mellan skogsskolans och skogshögskolans. Även skogs-försöksanstalten, skogsvårdsstyrelserna, skogsägareföreningarna och många enskilda både större och mindre skogsbruk och träförädlingsverk skulle vara betjänta av dylika befattningshavare. Erfarenheten har lärt, att den kunnigare delen av de från skogsskolorna utexaminerade eleverna lämpa sig synnerligen väl för fortsatt skoglig utbildning. Det förefaller styrelsen troligt, att även vissa elever från driftsledarkursen vid Alnarp och från skogsbetonnade lantmannaskolor eller andra för praktisk jordbruksutbildning avsedda läroanstalter skola visa sig vara ett fullgott material för dylik vidareutbildning. Då behov av ifrågavarande personal således föreligger inom skogsbruket och då ett betydande antal för sådan utbildning lämpliga personer finnes, vore det varken ur skogsbrukets synpunkt välbetänkt eller ur personalens synpunkt skäligt, om man underlåte att sörja för vidareutbildning.

Då den teoretiska undervisningen måste fullbordas innan den praktiska undervisningen ute i skogen kan börja och då hela barmarkstiden erfordras för den sistnämnda undervisningen, anser styrelsen det nödvändigt, att skolarbete börjar under hösten, förslagsvis den 1 november, med avslutning den 15 oktober påföljande år. Då andre lärarens undervisningsuppgifter äro lika viktiga och krävande som förste lärarens, borde det ligga närmast till hands att båda vore högskoleutbildade och placerade i samma lönegrad. Då svårigheter kunna förutses att vid varje ifrågakommande tillfälle finna en ingenjör med nödiga skogliga kvalifikationer, vill styrelsen föreslå, att de båda lärarna jämställas i lönehänseende, att den ene skall vara jägmästare och den andre högskoleingenjör eller jägmästare med erforderliga tekniska kunskaper och att endera av dem skall förordnas till rektor. Styrelsen vill ifrågasätta om benämningen högre skogsskola är fullt lämplig och anser det böra övervägas, om icke benämningen skogsmästarskola eller skogsmästarkurs kunde vara lämplig.

Sveriges lantbruksförbund har med instämmande överlämnat ett av *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* avgivet yttrande i ärendet. Riksförbundet har framhållit bland annat, att så länge den skogliga yrkesutbildningen vore lagd enbart på dels en högre jägmästarexamen vid skogshögskolan och dels en skogvaktarexamen vid statens skogskolor, så förelåge en brist i den skogliga undervisningens uppläggning. Enligt riksförbundets mening borde mellan dessa skolor och examina, som gäve de utexaminerade alltför skiljaktiga kvalifikationer, tillskapas en form av undervisning, som lämnade därtill lämpade elever möjligheter att inhämta allsidiga skogliga kunskaper utöver vad som vid skogsskolorna kunde erbjudas eller medhinnas. Detta behov borde kunna bliva tillgodosett genom den föreslagna högre skogsskolan.

Riksförbundet har ansett, att under förutsättning av ett strängt urval vid inträdesprövningarna de farhågor, som på vissa håll uttalats med hänsyn till

elevmaterialets olikartade sammansättning, syntes överdrivna. Sådana inträdessökande, som bakom sig hade teoretisk och praktisk jordbruksutbildning och då i första hand sådana som med goda betyg genomgått skogsbetonad lantmannaskola, hade enligt förbundets förmenande säkerligen alla förutsättningar att kunna följa och tillgodogöra sig undervisningen. I stället för att det olikartade elevmaterialet skulle vara till nackdel för undervisningens effektivitet borde det snarare bliva till nytta för elevernas utveckling under det gemensamma studiearbetet genom att man från olika utgångslägen kunde inbördes diskutera och få en vidare syn på skogsbrukets och jordbrukets problem, som då det gällde de enskilda skogarna vore i så hög grad beroende av varandra.

Sveriges skogsägareförbund har yttrat bland annat följande.

Det synes vara lämpligt, att det allmänna genom anordnandet av möjligheter till fortsatt utbildning särskilt tar till vara det bästa elevmaterialet från skogsskolorna. Att en grundligare skoglig utbildning än som nu finns tillgänglig därjämte kan vara väl behövlig för en grupp befattningshavare med blandad jordbruksteknisk och skoglig verksamhet framstår för förbundet som fullt tydligt, vilket givetvis även gäller ägare av blandade jordbruks- och skogsfastigheter. Måhända kan det även vara lämpligt att bereda realskoleutbildade tillfälle till en kortare och billigare skoglig utbildning än vad den långa vägen över skogshögskolan erbjuder. Antalet inom storskogsbruket och särskilt bolagsskogsbruket för de från högre skogsskolan utexaminerade lämpade, speciella tjänster torde ej få överskattas. Inom det medelstora skogsbruket, å gods och egendom, torde däremot skogvaktaren ej sällan få handlägga arbetsuppgifter av mer förvaltningsmässig karaktär, och där torde behov kunna finnas av personer med något högre kompetens än vad som meddelas vid de vanliga skogsskolorna. För den elevkategori, som tillika har jordbruksutbildning, torde anställningsmöjligheter icke behöva saknas.

Skogshögskolans lärarråd, som erinrat om att det lidigare understrukit det mycket framträdande behovet inom skogsbruket av en ytterligare utbildningsform för skogsmän eller en mellanform mellan den ettåriga skogsskolan och skogshögskolan, har anfört bland annat följande.

Härvid har lärarrådet närmast syftat på en mera specialiserad fortsättningskola efter genomgången ettårig skogsskola. De synpunkter och skäl som i utredningen framlagts för en differentiering av kravet på förutbildning för tillträde till den nu föreslagna högre skogsskolan har emellertid lärarrådet funnit bärande, och då enligt lärarrådets mening inga avsevärda olägenheter behöva föreligga för samundervisning av de föreslagna tre kategorierna inträdessökande, har lärarrådet ansett sig principiellt kunna förorda den föreslagna skolformen.

Lärarrådet har därefter i yttrandet bland annat gjort vissa erinringar mot den föreslagna kursplanen samt föreslagit att vissa ämnen måtte inskränkas eller utgå ur läroplanen.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt har förklarat sig i huvudsak instämma i utredningens förslag såväl i vad avsåge den föreslagna kursplanen som beträffande principspörsmålet om inrättandet av en högre skogsskola.

Sveriges länsskogvaktareförbund har uttalat.

Skogsundervisningsutredningens förslag avser att skapa förutsättningar för ett rätt tillvaratagande av bland annat skogsskolornas bästa elever i skogsbrukets tjänst. Säkerligen är det också ur alla synpunkter önskvärt, att detta utmärkta elevmaterial utnyttjas på ett ur skogsnäringens synpunkt riktigt och ändamålsenligt sätt. Det måste anses olämpligt, om de mellantjänster inom skogsbruket, som kräva högre utbildning än den nuvarande skogsskolan kan skänka men för vilka skogshögskoleutbildning icke är erforderlig, måste besättas antingen med otillräckligt utbildad personal eller med i vissa avseende överkvalificerade och i huvudsak för andra arbetsuppgifter utbildade tjänstemän. Ett villkor för en ekonomiskt sund skoglig administration och förvaltning är, att lämpliga befattningshavare stå till buds för de skilda arbetsuppgifter, som skogshanteringen erbjuder. Förbundet understryker vikten av att sökande med realexamen eller liknande allmänbildning, som icke genomgått skogsskola, icke beredas tillträde till högre skogsskolan, om de ej vid prövningen visat sig äga sådana kunskaper, att de även i fackämnena utan svårighet kunna samundervisas med skogsskolornas bästa elever. Lantbruksutbildade elever böra ha en sådan utbildning, att de äro fullt kompetenta att förvalta jordbruksegendomar.

Genom föreliggande förslag har frågan om tvåårig skogsskoleutbildning tills vidare kommit i ett i viss mån nytt läge. Kravet på skärpta inträdesfordringar vid skogsskolorna har däremot ytterligare aktualiserats genom skogsundervisningsutredningens förslag om en påbyggnad på dessa skolor. Länskogvaktareförbundet anser, att inträdesfordringarna till skogsskolorna böra skärpas, så att inträdesprövningarna i svenska språket, matematik och naturkunnighet efter en övergångstid av högst två år inrättas efter realskolans kunskapsnivå. Det möter numera icke större svårigheter eller kostnader att per korrespondens eller på annat sätt inhämta här ifrågakarande kunskaper även om eleven är bosatt på landsbygden.

Svenska skogsmästareförbundet, som funnit förslaget i huvudsak överensstämma med förbundets synpunkter och därför tillstyrkt dess snara genomförande, har vidare uttalat, att undervisningen vid den högre skogsskolan borde vara väl anknuten till undervisningen vid skogsskolorna. Det vore med hänsyn härtill av vikt att lärarna vid den högre skogsskolan vore förtrogna med skogsskolearbetet, så att dubbelläsning och upprepning av praktiska arbeten i möjligaste mån undvekes. I likhet med vad som vore fallet inom övrig yrkesundervisning borde övningsläraren vid högre skogsskolan benämnas yrkeslärare.

Svenska trävaruexportföreningen har i ett tillsammans med svenska cellulosa-, pappersbruks- och trämasseföreningarna inom *skogsiindustriernas samarbetsutskott* avgivet yttrande bland annat framhållit.

För att den föreslagna skolan skall kunna fylla sitt avsedda praktiska syfte, torde enligt samarbetsutskottets mening antalet ämnen icke oväsentligt böra reduceras, så att vad som läres vid kursen blir användbart i elevens praktiska verksamhet. Huru denna nedskärning skall ske, torde ankomma på den blivande styrelsen att bestämma. Blir undervisningen ordnad på ett praktiskt sätt och handhavd av lärare med öppen och klar blick för det väsentliga i den avsedda undervisningen, torde de elever, som utexamineras, även få förutsättas kunna bliva mera användbara i en del arbeten än den personal, vars utbildning avslutas med den nuvarande skogsskolan. Samarbetsutskottet hy-

ser den uppfattningen, att en högre skogsskola med en undervisning lagd efter praktiska och mera koncentrerade linjer än de skisserade, kan bliva av betydelse för svenskt skogsbruk.

I fråga om lärarnas kompetens synes det samarbetsutskottet, att man bör göra kompetensfordringarna så vida som möjligt. Kravet på examina bör därför icke ställas onödigt högt. Sålunda torde även forstmästare kunna besitta de kunskaper, som fordras för att lämna den teoretiska undervisningen. Och i fråga om den tekniska undervisningen bör denna kunna meddelas även av jägmästare och forstmästare och icke enbart av ingenjörer. Givas de formella kompetensfordringarna denna vidd, bör styrelsen därmed få största möjligheter att utvälja just de bästa och för särskilt denna undervisning lämpligaste lärarna. I fråga om styrelsens sammansättning vill samarbetsutskottet framhålla, att det anser lämpligt, med hänsyn till de intressen, som samarbetsutskottet företräder, att även utskottet beredes tillfälle att avgiva förslag å styrelseledamot.

Statskontoret har förklarat sig av den i ärendet förebragta utredningen ha blivit övertygat om att behov föreligger av en mellanform i det skogliga undervisningsväsendet. Huru denna mellanform lämpligast borde organiseras, undandroge sig emellertid ämbetsverkets bedömande. Beträffande lärarnas löneställning har statskontoret anfört följande.

Statskontoret finner sig icke kunna tillstyrka att föreståndaren placeras högre än i 26 lönegraden utan särskilt rektorsarvode, alltså samma lönegrad som föreståndarna för statens skogsskolor. Den vid den nya skolan bedrivna undervisningen skulle visserligen ligga på ett högre plan än skogsskolornas, men de sistnämndas föreståndare äro tillika revirförvaltare, varför rektorstjänsterna vid de båda skoltyperna synas vara ungefär likvärdiga. Vidare må nämnas att lektor vid skogshögskolan tillhör 26 lönegraden. Beträffande andre läraren kan statskontoret icke förorda högre löneställning än den som gäller för de vid skogsskolorna anställda biträdande lärarna eller 22 lönegraden. Övningsläraren bör placeras i samma lönegrad som motsvarande befattningshavare vid skogsskolorna. Ämbetsverket vill icke motsätta sig, att lärarna erhålla extra ordinarie anställning.

Allmänna lönenämnden har anfört följande.

Föreståndarna vid statens skogsskolor, vilka tillika äro förvaltare av s. k. skolrevir, tillhöra lönegrad A 26 utan rätt till sådant lönetillägg, som tillkommer vissa revirförvaltare. Föreståndaren för den i promemorian föreslagna högre skogsskolan skulle enligt utredningsmannen inplaceras i lönegrad Eo 27, varjämte han skulle åtnjuta särskilt rektorsarvode å 500 kronor för år. Lönenämnden kan för sin del icke finna tillräckliga skäl föreligga att tillerkänna föreståndaren för den högre skogsskolan särskilt arvode utöver lön — för vilket förslag för övrigt ingen motivering lämnats. Lönenämnden förordar, att ifrågavarande föreståndarbefattning i enlighet med förslaget hänföres till lönegrad Eo 27, utan rätt till särskilt arvode därutöver.

Mot en inplacering av den ingenjörsutbildade andre läraren i lönegrad Eo 24 synes lönenämnden någon erinran icke vara att framställa.

Vad slutligen beträffar den s. k. övningsläraren har utredningsmannen föreslagit, att denne skulle placeras två lönegrader över övningslärarna vid övriga skogsskolor. Såsom motivering härför anföres, att övningsläraren vid den högre skogsskolan bör ha genomgått högre skogsskolan. Lönenämnden får framhålla, att även övningslärarna vid de övriga skogsskolorna kunna

förväntas framdeles ha genomgått högre skogsskolan. Enligt lönenämndens mening föreligga icke tillräckliga skäl att placera övningsläraren vid högre skogsskolan i högre lönegrad än motsvarande befattningshavare vid statens skogsskolor i övrigt. Erinras må, att sistnämnda lärare vid bifall till propositionen nr 44/1944 komma att, under ändrad benämning av yrkeslärare, uppflyttas från A 13 till A 15 från och med 1 juli 1944.

Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke ha annat att erinra än att kostnaderna för reparation av en flygel vid Skinnskattebergs herrgård syntes vara väl knappt beräknade.

Ur de yttranden, vari förslaget avstyrkts eller mera väsentliga erinringar mot detsamma rests, må återgivnas följande.

Lantbruksstyrelsen har uttalat betänkligheter mot att i en och samma kurs med gemensam undervisning sammanföra elever med så olika förkunskaper som enligt förslaget skulle bliva fallet och har därför funnit sig icke kunna tillstyrka inrättandet av den föreslagna högre skogsskolan, åtminstone icke för att tillgodose blivande ägares och förvaltares av jordbruks- och skogs-egendomar behov av en mera utvidgad utbildning på skogens område än vad jordbrukets undervisningsanstalter kunde giva. Behovet av en fördjupad, ekonomiskt betonad skoglig utbildning för dessa har styrelsen ansett bäst kunna tillgodoses genom inrättandet av den av 1936 års lantbruksundervisningskommitté föreslagna specialkursen i skogshushållning. Därest den av lantbruksundervisningskommittén föreslagna kurstiden — 4 månader — efter några års erfarenhet visade sig vara för kort, borde utbildningstiden utan större svårigheter kunna förlängas något.

Sveriges skogstjänstemannaförbund har yttrat bland annat följande:

För att nå ett fullgott resultat av undervisningen måste genomgången skogsskola sättas som inträdesfordran för alla elever vid den tilltänkta läroanstalten. Vilka inträdesfordringar som än sättas är det dock alltjämt förbundets bestämda uppfattning att skogsvården i landet icke blir betjänt i nämnvärd utsträckning av den högre skogsskolan. Förbundet har i skilda sammanhang hävdat den uppfattningen att skogsskolorna borde göras tvååriga. Med vidhållande av denna uppfattning framlägger förbundet nu ett modifierat förslag. Enligt detta skulle för rekryteringen av elever till skogsskolorna två förberedande kurser inrättas, en i mellersta Sverige och en i Norrland. Kurserna borde icke endast avse skogliga ämnen utan även innefatta matematik, svenska och eventuellt ytterligare några allmänbildande ämnen. Undervisningen borde omfatta 6—8 månader och avse ett 20-tal elever utöver det antal, som årligen intages vid skogsskolorna. Vid kursens slut skulle de med avseende på kunskapsmätt bästa eleverna få fortsätta vid de som hittills ettåriga skogsskolorna, vid vilka läsplanen då tack vare elevernas vid förkursen inhämtade kunskaper kunde läggas på ett betydligt högre plan än vad som nu är fallet.

Sveriges kronojägareförbund har anfört bland annat.

Ett genomförande av de sakkunnigas förslag kommer att för framtiden leda till en heterogen sammansättning av elevmaterialet vid de vanliga skogsskolorna samt försvåra ett gott resultat av utbildningen vid dessa. Det lär nämligen icke kunna förhindras att realskoleutbildade elever i allt större antal kommer att söka sig till skogsskolorna. De vinna härigenom möjlighet

att med samma tidsutdräkt nå bättre betyg vid högre skogsskolan samtidigt som de undgå den stadgade inträdesprövningen. Den grundläggande lägre skogligen utbildningen bör ske vid skolor med homogent elevmaterial, möjliggörande ett säkrare urval av de bästa förmågorna för vidare utbildning. Om de sakkunniga såsom villkor för inträde vid högre skogsskolan uppställt ovillkorlig fordran på betyg från ettårig skogsskola och tillika uttalat, att genomgång av den högre skogsskolan borde uppställas som kompetenskrav för anställning som kronojägare, då hade vår inställning till förslaget blivit gynnsam. Såsom förslaget nu föreligger måste förbundet betona, att förbundet anser en lösning enligt de linjer, som förbundet förordade redan vid 1936 års omorganisation av den lägre skogsundervisningen, vara att föredraga. Förbundet föreslog då att de teoretiska inträdesfordringarna vid skogsskolorna skulle skärpas att motsvara realexamen i vissa ämnen och att samtliga skogsskolor skulle ombildas till tvååriga. Härigenom skulle en välbehövlig allmän höjning av de lägre skogstjänstemännens kunskapsnivå kunna ernås. För de bästa eleverna vid dylika tvååriga skogsskolor borde möjlighet föreligga att fortsätta studierna vid skoghögskolan efter väsentligt enklare kompletteringar än de nu föreskrivna. Därmed vore den skogligen utbildningen för elever med realexamen samtidigt ordnad och de lägre skogstjänstemännens fortbildning kunde därefter inriktas på specialkurser i vissa fack, såsom dikning, vägbyggnader, flottning och dylikt. Frågan om ordnandet av en mellanform i det skogligen undervisningssystemet synes kräva en översyn av den nuvarande skogsskoleorganisationen för utrönande, huruvida den nya skolformen obligatoriskt bör anknyta till enbart skogsskolornas kurser och med ett mera bestämt angivande av den högre skogsskolans mål eller om de nuvarande skogsskolorna böra omorganiseras till tvååriga, medförande att behov av någon mellanform ej längre föreligger.

Svenska forstmästarförbundet har uttalat, att ett för vårt skogsbruk och för vårt folk betydligt bättre resultat skulle uppnås, om den ifrågasatta mellanlinjen i skogsundervisningen organiserades i enlighet med forstmästarförbundets förslag om ett tvåårigt skogligen gymnasium. Denna anordning skulle möjliggöra inhämtandet av betydligt grundligare kunskaper och insikter än vad den högre skogsskolan skulle medhinna att meddela, och detta vore till gagn såväl för våra skogar som för de utexaminerades möjligheter att arbeta sig fram till en bättre utkomst.

Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund har såsom ett uttryck för de till förbundet anslutna jägmästareföreningarnas inställning bland annat anfört, att föreliggande förslag vore ett steg i rätt riktning men dock knappast tillfyllest för skogsbrukets behov.

Riksförbundet har vidare yttrat:

Den föreslagna högre skogsskolan utgör endast en kugge i det skogsundervisningsprogram, som måste genomföras för skogsbrukets del för att denna näring skall erhålla utbildningslinjer, vilka i fråga om antal och karaktär stå i relation till näringens vikt och betydelse. Riksförbundet ansluter sig i allt väsentligt till ett av skogsskoleföreståndaren, jägmästaren W. Molander framlagt förslag, vilket upptager följande skolor och kurser:

- A. Skogsarbetarekurser.
- B. Skogsskola med skogvaktarexamen.
- C. Skogsbrukskurs för lantbruksstuderande och privata skogsägare.
- D. Specialkurser, öppna endast för examinander från B. och C.
- E. Högre skogsskola, öppen endast för den som avlagt skogvaktarexamen med goda betyg.

Statsfinansiella skäl torde ha motiverat att utredningens förslag begränsats till en utbildningslinje. Riksförbundet vill dock tro på snart ökade anslag från statsmakternas sida för denna betydelsefulla gren av skogsbruket. Det synes icke vara klok sparsamhet att alltför hårt begränsa undervisningsmöjligheterna för dem, som komma att få sig tilldelade viktiga uppgifter beträffande skogskapitalets underhåll, förkovran och utnyttjande. En dylik återhållsamhet harmonierar ej med skogens utomordentliga betydelse för landets ekonomi, nu och i framtiden.

Sveriges häradsallmänningsförbund har uttalat, att för häradsallmänningarnas del nuvarande utbildningsformer vore fullt tillfyllest vad beträffade utbildning av befattningshavare för allmänningarna.

Departementschefen.

Under de senaste åren har frågan om förbättrade undervisnings- och utbildningsmöjligheter på skogsbrukets område ånyo varit föremål för uppmärksamhet från skilda håll. Härvid har särskilt kommit att beaktas de förhållandevis begränsade möjligheter till fortsatt utbildning på skogsbrukets område, som för närvarande finnas. I stort sett förefinnas endast två utbildningslinjer, nämligen skogsskolans och skogshögskolans. Mer och mer har under senare år kommit till synes behovet av en utbildningslinje, som ligger mellan de två nyssnämnda och som i viss utsträckning kan ersätta den gamla forstmästarutbildningen. Den tidigare framförda åsikten, att skogsbruket endast har plats för två kategorier tjänstemän, nämligen högskoleutbildade förvaltare och skogsskoleutbildade förmän, torde icke hålla streck. Mellan de skogsskoleutbildade kronojägarna och skogsvaktarna, vilka för övrigt numera synas kunna betecknas mera som arbetsledare än som arbetsförmän, och de högskoleutbildade jägmästarna torde finnas god plats för en ny kategori med en utbildning av i stort sett den typ som utredningsmannen föreslagit. Åtskilliga assistent- och liknande befattningar, för vilka jägmästarutbildningen måste anses onödigt långvarig och dyrbar men för vilka utbildningen vid skogsskolorna ej skapar tillräckliga kvalifikationer, uppehållas nu av jägmästare. Det synes emellertid knappast kunna råda delade meningar om det mindre önskvärda i att tjänstemän med flerårig högskoleutbildning nödgas under långa tider bestrida befattningar, som icke motsvara den utbildning de erhållit och vilka befattningar med fördel kunna skötas av personal med enklare och framför allt mindre kostsam utbildning. Mången gång torde det också vara förmånligare att få dessa befattningar i mellanställning, vilka kunna vara av stor betydelse, besatta med innehavare, som kunna förväntas stanna under längre tid och därigenom få tillfälle att samla och utnyttja erfarenhet på det speciella område, där de äro verksamma. Samma förhållande råder beträffande mindre krävande förvaltningsuppgifter, för vilka jägmästarexamen icke kan anses erforderlig. Det torde i dylika fall ofta förhålla sig så, att en erfaren skogsman med lägre utbildning föredrages framför en mindre erfaren jägmästare. Inom domän-

verket föreligger, enligt vad domänstyrelsen meddelat, visst behov av befattningshavare med en utbildningsnivå liggande mellan skogsskolans och skogshögskolans. Detsamma torde också vara fallet speciellt vid skogsvårdsstyrelserna, icke minst i fråga om de betydelsefulla länsskogvaktartjänsterna, samt vid skogsförsöksanstalten. Inom det enskilda skogsbruket synes — att döma att yttranden från Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och skogsindustriernas samarbetsutskott — även finnas utrymme för den nya kategorien. Det bör ihågkommas, att skogsbruket för närvarande torde vara det enda större område av näringslivet, som saknar mera varierande fortbildningsmöjligheter inom yrket. Den tekniska undervisningen har sedan gammalt mellanformer, som synas fylla sin uppgift på ett mycket tillfredsställande sätt. På lantbruksområdet finns sedan mer än 10 år tillbaka den uppskattade driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Föreliggande förslag avser att införa en skogsutbildning av ungefärligen motsvarande omfattning som den lantbruksutbildning, vilken meddelas vid driftsledarkursen.

Flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna ha i huvudsak tillstyrkt utredningsmannens förslag om inrättande av en ny mellanform för skoglig utbildning. Domänstyrelsen har därvid framhållit, att då behov föreligger av ifrågavarande personal, det varken ur skogsbrukets synpunkt skulle vara välbetänkt eller ur personalens synpunkt skäligt att underlåta att sörja för vidareutbildning. Tvenne av de organisationer, som representera skogsskoleutbildade tjänstemän, ha emellertid ställt sig tveksamma under hänvisning till ett av dem tidigare framfört förslag om utsträckt utbildningstid vid skogsskolorna. Detta förslag var föremål för omprövning vid 1936 års omorganisation men avvisades då. I stället underkastades undervisningen vid skogsskolorna en ganska omfattande revidering och modernisering i syfte att bättre anpassa densamma efter behovet. Under sådana förhållanden torde frågan om en förlängning av skogsskoleutbildningen, vilken för övrigt skulle kräva avsevärda kostnader, ej nu böra upptagas till prövning. Några önskemål om utökning av undervisningstiden ha ej heller framställts från arbetsgivarnas sida. Det torde vidare, som utredningsmannen framhållit, förhålla sig så, att en utökning av skogsskolekursen icke skulle onödiggöra den föreslagna vidareutbildningen. Även om skogsskolekursen utökades med ett andra läroår, måste undervisningen helt naturligt följa skogsskolans grundläggande normer samt anpassas efter det stora flertalet elevers behov. Den föreslagna högre skogsskolan har andra utbildningsmål och undervisningen måste därför läggas efter andra linjer än vid skogsskolorna.

Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra förorda, att åtgärder vidtagas från statsmakternas sida för inrättande av en skoglig skola av i huvudsak den typ, som utredningsmannen föreslagit.

Enligt utredningsmannens förslag skall vidareutbildningen huvudsakligen byggas på skogsskolans grund, i det att skogsskolornas bästa elever skulle direkt kunna fortsätta sin utbildning efter genomgången skogsskolekurs.

Som motivering härför har framhållits, att elevmaterialet vid skogsskolorna på grund av sin långvariga praktiska verksamhet inom skogsbruket — de flesta torde från barndomen vara förtrogna med arbetet i skogen — representerar en väsentlig tillgång, som i första rummet bör tillvaratagas, när det gäller att införa en ny utbildningsform. Till denna tankegång kan jag helt ansluta mig, då jag anser det riktigt, att den inom skogsbruket uppvuxna ungdomen främst bör komma i åtanke vid beredande av ökade utbildningsmöjligheter på skogsbrukets område. Vid sidan av skogsskolornas elever böra emellertid andra kategorier studerande i lämplig utsträckning kunna beredas tillträde till denna högre skogsutbildning. Jag ansluter mig alltså till förslaget, att elever med realexamen eller motsvarande kunskaper jämte erforderlig skogspraktik skola kunna erhålla inträde vid skolan. Härigenom kan även Svenska forstmästarförbundets önskemål om vidgade möjligheter till skogsutbildning för de realskoleutbildade vinna beaktande. För denna studiekategori föreligga visserligen goda möjligheter att efter komplettering av vissa ämnen enligt fordringarna för studentexamen eller genomgång av specialgymnasiet vid Vilan vinna inträde vid skogshögskolan. Men då jägmästarutbildningen både kräver lång tid och blir dyrbar, synes även nu föreslagna väg in på skogsmannabanan böra hållas öppen för nämnda kategori. Att hänvisa studerande med realexamen att ovillkorligen gå igenom skogsskola för att komma in vid högre skogsskolan kan jag icke finna behövt. Detta skulle för övrigt kunna ogynnsamt påverka möjligheterna för andra inträdessökande till skogsskolorna med mindre förkunskaper att skaffa sig den utbildning varav de äro i behov. Jag vill även biträda förslaget att elever med föregående lantbruksutbildning och förberedande skogsutbildning skola kunna få sin skogsutbildning kompletterad vid den nya läroanstalten. Med anledning av vad lantbruksstyrelsen anfört rörande den av 1936 års lantbruksundervisningskommitté föreslagna specialkursen i skogshushållning torde böra framhållas, att utbildningen för lantbruksstuderande vid den föreslagna högre skogsskolan, vilken avser att meddela kompetens att självständigt handhava förvaltningen av skogsbruket vid medelstora kombinerade jordbruks- och skogsegendomar, väsentligt skiljer sig från den tilltänkta utbildningen vid nämnda specialkurs. Dessa två utbildningsformer torde varken ersätta eller utesluta varandra. Att behov föreligger av en allsidig och någorlunda grundlig skogsutbildning utöver vad lantbruksundervisningsanstalterna kunna giva synes vara till fullo bestyrkt. Det har också vid remissförfarandet framhållits, att anställningsmöjligheter icke behöva saknas för den elevkategori, som tillika har jordbruksutbildning.

I yttrandena ha erinringar framställts mot ett sammanförande till gemensam undervisning av elever med så olika förutbildning, som det här är fråga om. Utan tvivel skulle det vara fördelaktigt, om alla elever hade skogsskolan som utgångspunkt. Genom en dylik bestämmelse skulle emellertid särskilt de lantbruksutbildade stängas ute, då man icke kan räkna med att de skola underkasta sig en kanske flerårig skogspraktik efter fullbordad lantbruksutbildning för att efter en kurs vid skogsskola avsluta utbildningen vid den nu ifrågasatta skogsskolan.

Åtskilligt talar för — vilket också framhållits av bland andra skogsstyrelsen och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund — att den föreslagna gemensamma undervisningen av elever med olika förutbildning kan vara fruktbärande och verka stimulerande genom att befordra en vidgad syn på samspelet mellan jord- och skogsbruk, vilket torde vara av stor vikt för den framtida verksamheten. De föreslagna inträdesfordringarna åsyfta att, oavsett den bristande enhetligheten i förutbildningen, tillförsäkra skolan ett elevmaterial, som möjliggör en effektiv undervisning, en synpunkt som icke får lämnas ur sikte vid den praktiska tillämpningen.

Vad beträffar inträdesfordringarna har utredningsmannen föreslagit, att elev från skogsskola, som erhållit betyget med beröm godkänd i svenska språket och matematik samt det genomsnittliga betyget med nöje godkänd i ämnena skogsskötsel, skogsteknologi, skogsuppskattning samt skogs- och fältmätning, skall kunna antagas till elev utan inträdesprövning. Fordringarna äro desamma som på sin tid uppställdes som villkor för att skogsskolelev skulle få tillträde till specialgymnasiet vid Vilan och avse att garantera att eleverna vid högre skogsskolan komma att utgöra ett urval av skogsskolornas bästa elever. Häremot har jag ingenting att erinra. Utredningsmannen har framhållit, att undervisningen vid skogsskolorna skulle kunna giva ett jämnare resultat, om ett något högre kunskapsmått än folkskolans fordrades vid inträdet, främst i de grundläggande ämnena svenska språket och matematik. Från ett par organisationers sida har gjorts gällande, att fordringarna för inträde vid skogsskolorna borde skärpas till realexamens nivå i svenska språket, matematik och biologi. Det torde ankomma på domänstyrelsen att taga frågan om dessa inträdesfordringar under överbäggande. Jag vill emellertid betona, att en eventuell skärpning icke bör drivas så långt, att svårigheter uppstå för de ungdomsgrupper, som nu huvudsakligen rekrytera elevmaterialet till skogsskolorna, att skaffa sig de för inträde erforderliga kunskaperna. Övriga föreslagna villkor för inträde vid nu förordade skola kan jag i huvudsak biträda. För de elever, som efter realexamen eller efter lantbruksutbildning söka inträde vid högre skogsskolan bör sålunda gälla, att de skola ha genomgått kolarskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning samt visa sig ha inhämtat det väsentliga av de kompendier och läroböcker i skogliga ämnen, som användas vid skogsskolorna. Elever, som icke avlagt realexamen, skola dessutom visa sig äga kunskaper i svenska språkets skriftliga behandling och i matematik motsvarande fordringarna för nämnda examen. Sistnämnda bestämmelse överensstämmer med de för driftsledarkursen vid Alnarp i motsvarande ämnen angivna inträdesfordringarna. För elever med realexamen torde praktiktiden böra fastställas till minst två år och för lantbruksstuderande till minst ett år.

Den nya undervisningsanstalten torde böra benämnas statens högre skogsskola och förläggas till Skinnskattebergs herrgård, såsom utredningsmannen föreslagit. Jag har heller ingenting att invända mot av domänstyrelsen angivna villkor för upplåtelsen. Skolan bör stå under överinseende av en sty-

relse, som utses av Kungl. Maj:t för tre år i sänder. Det synes härvid vara lämpligt, att av skolans verksamhet närmast berörda myndigheter och sammanslutningar få tillfälle att avgiva förslag till ledamöter i styrelsen. Domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund böra därför få avgiva förslag å vardera en styrelseledamot. Därjämte torde ytterligare en ledamot böra utses av Kungl. Maj:t.

Undervisningen bör vara kostnadsfri och fritt husrum tillhandahållas eleverna, vilka däremot själva böra ombesörja kosthållet. Stipendier böra utgå enligt samma regler, som gälla för elever vid statsunderstödda lantmannaskolor och specialgymnasiet vid Vilan.

I vissa yttranden har anförts, att den föreslagna kursplanen borde något inskränkas och koncentreras i syfte att uppnå ett mera samlat praktiskt resultat av undervisningen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av den blivande styrelsen fastställa kursplan, men det ligger i sakens natur att denna till en början endast kan få en mera provisorisk karaktär, då erfarenhet måste inväntas rörande de mest ändamålsenliga formerna för undervisningen samt antalet ämnen och omfånget av desamma o. s. v. I fråga om undervisningstiden har domänstyrelsen ansett, att skolåret borde börja under hösten, förslagsvis den 1 november, för att den förberedande undervisningen skulle hinna avslutas innan de praktiska övningarna taga sin början. Då skogsskolorna avsluta sina kurser omkring den 30 september och då ett visst rådrum torde behövas för urval av elever, inträdesprövningar m. m., synes dock den av utredningsmannen föreslagna tiden omkring 10 januari vara lämpligare. Vid Värmlands och Örebro läns skogsvaktarskola sker för övrigt avslutningen först i slutet av oktober. Även om kursen tager sin början omkring 10 januari synes tillräcklig tid böra kunna disponeras för den teoretiska undervisning, som måste föregå de praktiska övningarna. Dessutom torde det vara till fördel att teoretisk och praktisk undervisning i viss utsträckning får försiggå samtidigt under sommaren.

Enligt utredningsmannens förslag borde vid skolan finnas tre fast anställda lärare, av vilka en skulle vara jägmästare och tjänstgöra som huvudlärare i skogliga ämnen samt tillika vara föreståndare och rektor. Andre läraren borde vara ingenjörutbildad och huvudsakligen handhava undervisningen i tekniskt betonade ämnen. Dessutom erfordrades en övningslärartjänst, som dock till en början borde besättas med tillfällig innehavare, då det kunde vara fördelaktigt att senare till övningslärare få en person, som själv genomgått högre skogsskolan. Tjänsterna borde uppföras på extra ordinarie stat, varvid föreståndaren borde placeras i 27 lönegraden och därjämte erhålla ett rektorsarvode å 500 kronor, andre läraren i 24 lönegraden och övningsläraren två lönegrader högre än motsvarande befattningar vid statens skogsskolor. Domänstyrelsen har på denna punkt framhållit, att svårigheter kunna förutses att finna en ingenjör med nödiga skogliga kvalifikationer. Styrelsen har därför föreslagit, att föreståndaren och andre läraren jämfästas i lönehänseende, att den ene skulle vara jägmästare och den

andre högskoleingenjör eller jägmästare med erforderliga tekniska kunskaper och att endera av dem skulle kunna förordnas till rektor. Skogsindustriernas samarbetsutskott har uttalat, att kompetensfordringarna för lärarna böra göras så vida som möjligt. Kravet på examina borde därför icke ställas onödigt högt. Sälunda torde även forstmästare kunna besitta de kunskaper, som fordras för att lämna den teoretiska undervisningen, och den tekniska undervisningen borde kunna meddelas även av jägmästare och forstmästare och icke enbart av ingenjörer. För egen del anser jag skäl tala för att de formella kompetensbestämmelserna för lärarna icke fastläsas utan att en viss frihet medgives i detta avseende. Kravet på fullgod reell kompetens får dock icke eftersättas. I likhet med utredningsmannen och de sakkunniga anser jag det önskvärt, att en av huvudlärarna innehar teknisk utbildning, om möjligt förenad med skoglig utbildning. Skulle det visa sig möjligt att finna en för föreståndarbefattningen lämplig person, som har utbildning på såväl det skogliga som det tekniska området, bör det för andre läraren kunna räcka med enbart skoglig utbildning. Vid fastställandet av kompetensvillkoren, vilket torde ankomma på Kungl. Maj:t, bör hänsyn i främsta rummet tagas till önskvärdheten att förvärva de för skolan lämpligaste lärarkrafterna.

Vad beträffar lönegradsplaceringen har statskontoret under hänvisning bland annat till att skogsskoleföreståndarna, som tillika äro revirförvaltare, äro placerade i 26 lönegraden förordat samma lönegrad för högre skogsskolans föreståndare. För andre läraren har ämbetsverket förordat 22 lönegraden under framhållande av att de som biträdande lärare vid skogsskolorna tjänstgörande assistenterna äro placerade i denna lönegrad. För övningslärartjänsten föreslår statskontoret 13 lönegraden eller samma placering som motsvarande tjänster vid skogsskolorna. I fråga om föreståndartjänsten anser jag mig icke kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än den av statskontoret förordade. Med hänsyn till de extra kostnader, som otvivelaktigt komma att vara förenade med en föreståndarbefattning av detta slag, anser jag dock att befattningen bör förenas med ett särskilt arvode, vilket i enlighet med utredningsmannens förslag torde böra bestämmas till 500 kronor för år. Beträffande andrelärartjänsten vill jag förorda utredningsmannens förslag om dess placering i 24 lönegraden. Jag vill erinra, att denna tjänst i vad angår undervisningen är lika betydelsefull som föreståndartjänsten och att dess innehavare icke får karaktären av biträdande lärare utan kommer att tjänstgöra som självständig huvudlärare i sina ämnen. En jämförelse med assistenttjänsterna vid skogsskolorna blir därför missvisande, så mycket mera som undervisningen vid högre skogsskolan måste ligga på ett betydligt högre plan än undervisningen vid skogsskolorna. Rörande övningslärartjänsterna vid skogsskolorna har årets riksdag bifallit av Kungl. Maj:t framlagt förslag om dessa tjänsters placering i 15 lönegraden samt om ändring av tjänstetiteln till yrkeslärare. Även övningsläraren vid statens högre skogsskola torde böra placeras i 15 lönegraden. Befattningshavaren synes liksom motsvarande tjäns-

temän vid skogsskolorna böra benämnas yrkeslärare. Samtliga tjänster vid högre skogsskolan böra uppföras å extra ordinarie stat.

Då en avsevärd tid erfordras för organiserandet av skolverksamheten och förberedandet av undervisningen vid den nya skolformen, bör befattningen som föreståndare för skolan tillsättas redan från och med 1 oktober innevarande år. Även andre läraren och övningsläraren torde behövas någon tid före kursens början, bland annat för att biträda vid undervisningsprogrammets uppgörande och för att medverka vid intagningen av elever. Det synes dock vara tillräckligt, om dessa lärare anställas från och med 1 december.

Med föreslagna lönegradsplaceringar böra avlöningarna för lärarna under nästa budgetår beräknas till ett belopp av 11 000 kronor samt rörligt tillägg å dessa avlöningar till 1 900 kronor. För arvoden till lärare i specialämnen torde för nästa budgetår ett belopp av 2 500 kronor vara tillräckligt. Emot det föreslagna arvodet å 3 000 kronor till en befattning som vaktmästare och gårdskarll har jag intet att erinra.

Avlöningsstaten för statens högre skogsskola skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat komma att för budgetåret 1944/45 erhålla följande utseende.

Under en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas ett belopp av 3 000 kronor, därav 500 kronor till arvode åt föreståndaren vid skolan samt 2 500 kronor till arvoden åt lärare i specialämnen. För avlöningar till icke-ordinarie personal synas böra beräknas tillhoppa 14 000 kronor. Av sistnämnda belopp avses 11 000 kronor till avlöningar åt föreståndaren, andre läraren och yrkesläraren samt 3 000 kronor till avlöning åt en vaktmästare och gårdskarll. Posten rörligt tillägg torde slutligen böra uppföras med 1 900 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda för avlöningar vid statens högre skogsskola behöva anvisas ett belopp av $(3\,000 + 14\,000 + 1\,900 =)$ 18 900 kronor.

I anslutning till vad utredningsmannen föreslagit synes för bestridande av skolans löpande omkostnader under nästa budgetår böra upptagas ett förslagsanslag av 10 000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa omkostnadsstat för skolan.

Jag anser mig vidare böra biträda utredningsmannens förslag om anvisande av ett anslag av 3 000 kronor till stipendier åt elever vid ifrågavarande skola. Med hänsyn till de grunder som enligt vad jag förut förordat böra tillämpas vid stipendiernas utdelande torde anslaget böra givas karaktär av förslagsanslag.

Till anskaffande av möbler, instrument, redskap, åskådningsmaterial och annan utrustning synes böra beräknas det av utredningsmannen föreslagna beloppet, 20 000 kronor. Det härför erforderliga anslaget torde böra benämnas Statens högre skogsskola: Utrustning samt uppföras såsom reservationsanslag. Härjämte bör för verkställande av behövliga byggnads- och reparationsarbeten vid skolan anvisas ett reservationsanslag av likaledes 20 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att en statens högre skogsskola skall inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som i det föregående angivits;

dels godkänna följande personalförteckning för statens högre skogsskola:

Personalförteckning.	
Befattning	Lönegrad
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
1 föreståndare och rektor	E _C 26
1 andre lärare	E _O 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens högre skogsskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor 3 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 14 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 900
<hr/> Summa kronor 18 900;	

dels ock under nionde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till Statens högre skogsskola: <i>Avlöningar</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 18 900;
b) till Statens högre skogsskola: <i>Omkostnader</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	» 10 000;
c) till Statens högre skogsskola: <i>Stipendier</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	» 3 000;
d) till Statens högre skogsskola: <i>Utrustning</i> ett <i>reservationsanslag</i> av	» 20 000;
e) till Statens högre skogsskola: <i>Byggnadsarbeten</i> ett <i>reservationsanslag</i> av	» 20 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.